

100 let Poštovního muzea - a tři jeho zasloužilí ředitelé

Název emise: 100 let Poštovního muzea - aršík

Den vydání: 8. srpna 2018

Hodnota aršíku: 69 Kč (celkem 3 zn.); kat. č. A988/90

Hodnoty známek:

19 Kč - č. 988 - **Václav Dragoun**

23 Kč - č. 989 - **Jiří Karásek**

27 Kč - č. 990 - **Pavel Čtvrtník**

Výtvarný návrh: Jan Maget a Eva Hašková

Rytec: Václav Fajt

Rozměry aršíku: 175 x 116 mm (známek: 26 x 40 mm)

Tisk: Poštovní tiskárna cenin, Praha

Druh tisku: OTp kombinovaný s plnobarevným OF

Tisková forma OTp: 1 AP (AP: 3 různé známky)

Náklad: 53.000 aršíků

FDC: všechny OTp, v barvě černé

Tisk: PTC Praha; Náklad: 3 600 sérií

Komu z nás se poštěstí, aby jeho přítel - nebo alespoň dobrý známý - byl vyobrazen na poštovní známce? Mně se to stalo loni, kdy byl v emisi Tradice české známkové tvorby připomenut výtvarník Oldřich Pošmurný, autor řady československých a českých poštovních známek a přítel našeho časopisu, a podruhé právě teď, kdy na nejvyšší hodnotě nového aršíku vychází portrét **Pavla Čtvrtníka**.

I když jsme se oba věnovali desítky let poštovním známkám a poštovní historii, seznámil jsem se s ním ve zcela jiné souvislosti. Jako čerstvý absolvent Vysoké školy zemědělské v Praze (tehdy se jí říkalo „hnojárna“, zatímco dnes je to Zemědělská univerzita - což zní samozřejmě honosněji) jsem nastoupil na místo redaktora do Zemědělského nakladatelství. To sídlilo na Václavském náměstí v Praze, vedle hotelu Jalta, a mě přidělili do oddělení živočišné výroby v posledním, pátém patře. V kanceláři jsem seděl naproti paní doktorce Čtvrtníkové, která mě trpělivě učila redakторské řemeslo, tedy zejména provádění jazykových korektur, redigování rukopisů, ale i trpělivému jednání s autory (tohle všechno se mi teď už dobrého čtvrt století hodí, když pomáhám s přípravou jednotlivých čísel Filatelie). A takhle hodná paní redaktorka měla bratra, se kterým měla moc hezký vztah a on jí chodil často navštěvovat. Vždycky si sednul vedle jejího stolu, povídali si, a přitom nemohl přehlédnout, že na mém stole se vedle rukopisů a korektur vyskytují i různé poštovní známky, které jsem si ve volných chvílích zálibně prohlížel - což mu bylo asi

sympatické. To bylo v roce 1981 a od té doby uplynulo už neuvěřitelných 37 let... Paní redaktorka už dávno nežije, stejně jako její bratr Pavel. Zlikvidováno bylo i nakladatelství, v němž jsme se všichni tehdy seznámili - a zbořena byla dokonce i jeho budova. Když to teď po sobě čtu, vypadá to opravdu fatálně...

Na dobré vztahy s doktorem Čtvrtníkem jsem pak navázal o dva roky později, když jsem se stal vedoucím obchodního oddělení Poštovní filatelistické služby. To už jsme měli hodně společného i ze služebního hlediska, často jsme jednali o doplňování sbírek a expozic Poštovního muzea. Pomáhat jsem se snažil při koncipování jeho výstav, velkým přátem byla expozice muzea na Světové výstavě PRAGA 1988 a samozřejmě otevření nového sídla muzea ve Vávrově domě v ulici Nové mlýny.

Blízké vztahy pak pokračovaly až dokonce života Pavla Čtvrtníka a za ty bezmála tři desítky let jsem poznal, že to byl mimořádně slušný člověk, pracovitý a lidský, který pro muzeum a naši poštovní historii obecně vykonal obrovský kus práce. K tomu je třeba uvést, že přitom musel překonávat velké zdravotní komplikace a taky těžkou oční vadu, na což jsem ho nikdy neslyšel si být slůvkem postěžovat. (Zato jsem ho mnohokrát viděl číst ze vzdálenosti jen několika centimetrů od papíru - líp prostě neviděl.) K jeho charakteristice je tedy třeba připojit, že byl velmi statečný. A taky naprosto nezištný - muzeum mu bylo vším, a práce v něm tou nejlepší odměnou. Muzejnictví měli v rodině, jak si vzpomínám, jeho paní byla vedoucí Zdravotnického muzea. Když pak po revoluci měla problémy s umístěním sbírek, s Pavlem

jsme se jí snažili pomoci a tehdy jsem se s ní seznámil. Vzpomínám si, že sebou přivedla syna Mikuláše, tehdy ještě chlapce, dnes doktora filosofie a vedoucího pracovníka Státního ústředního archivu v Praze.

Ve svých šedesáti letech odešel v roce 2007 těžce nemocný Pavel Čtvrtník do důchodu, kterého si ale dlouho neužil - zemřel hned následující rok. Svou o rok mladší paní přežil o dva týdny...

O Pavlu Čtvrtníkovi bych rád napsal mnohem více, než kolik mi umožňuje rozsah tohoto článku. Utěchou mi je, že jeho letité působení je dobře zachyceno v prvním svazku 25. dílu Monografie čs. a českých známek a poštovní historie *90 let Poštovního muzea* - a jistě bude zmíněno i v chystaném dalším svazku s aktuálním názvem *100 let Poštovního muzea*.

Délkou svého působení v čele muzea byl Pavel Čtvrtník rekordmanem - tři desetiletí jeho služby asi hned tak někdo nepřekoná. Další dva ředitelé muzea připomenuti na aršíku sloužili shodně každý 7 let.

Historicky prvním ředitelem byl **Václav Dragoun** (1865-1950), celožitovní pošťák, který nejenže muzeum založil, ale zasloužil se i o základ jeho sbírek, a to i jako československý zástupce při spisové rozluce s Rakouskem v roce 1921. I jeho obrovský podíl na úspěšném fungování muzea je dobře popsán v zmíněném svazku Monografie. V šedesáti letech funkce ředitele opustil.

Nástupcem mu byl **Josef Jiří Karásek** (1871-1951), poštovní inspektor a taky známý literát, představitel dekadentní poezie, kterou publikoval pod jménem Jiří Karásek ze Lvovic. I on byl celožitovním pošťákem a k místu ředitele se vypracoval od píky - začal jako řadový pracovník nádražní pošty na Smíchově. Jeho literární vlohy měly jistě podíl na zásadním díle prvorepublikového poštovníctví - publikaci *Česko-německé a německo-české odborné poštovní, telegrafní a telefonní provozní názvosloví*, jehož byl v roce 1925 spoluautorem. I Karáskovy zásluhy o Poštovní muzeum jsou dobře popsány ve zmíněné Monografii.

Portréty všech tří mimořádně zaslužilých ředitelů muzea jsou na aršíku dobře vystyženy, a je to provedeno nejen zdařile, ale i nově - možná by bylo přesnější říci novátorsky -, takové známky s osobnostmi u nás totiž zatím nevyšly. Krásný je i celý aršík, na němž autor důvtipně vyobrazil budovy, v nichž muzeum v průběhu své historie působilo: Karolinum, klášter sv. Gabriela na Smíchově, klášter ve Vyšším Brodě a Vávrův dům v pražské ulici Nové mlýny (v posledních dvou jmenovaných působí dodnes). Letadlo nad Gabrielem připomíná staré dobré časy, kdy mělo muzeum tolik prostoru, že jej mohlo skutečně vystavovat, kočáry zase muzejní sbírku historických dopravních prostředků. Socha Génia poštovníctví autora Čeňka Vosmíka provází muzeum ve všech jeho pražských sídlech, od Karolina po Vávrův dům. Pomyslné náměstí obklopené sídly muzea autoři „vydláždili“ obrazem známky 200 h Hradčany, jejíž modrá barva se tradičně váže k poště (škoda, že modrá není hodnota 100 h, která by symbolicky připomněla 100. výročí založení muzea - ale člověk samozřejmě nemůže chtít všechno).

Aršík je proveden s lehkostí svědčící o tom, že Jan Maget zúročil předchozí zkušenosti při práci na aršících Cesta ke státnosti. Za velmi sympatické považuji, že do svých děl neváhá zařadit veliké množství historických detailů, a nebojí se přitom rizika případného drobného omylu (žádný takový jsem ale na novém aršíku nenašel).

Samotné známky pak se zmíněnou lehkostí svého okolí kontrastují - a současně jsou s ním propojeny pozadím. Eva Hašková portréty prostě umí a Václav Fajt má rytinu v paži.

Ke každé ze známek byla připravena obálka dne vydání s vyobrazením sídla muzea - postupně tedy areál kláštera sv. Gabriela, cisterciácký klášter ve Vyšším Brodě a Vávrův dům v Praze.

Mimořádně zdařilá kniha věnovaná vzniku a historii našeho Poštovního muzea. S příležitostným tiskem.

V razítkách jsou motivy související s muzeem - Mouchovy Hradčany, poštovní dostavník a historická poštovní schránka.

Shrnuto a podtrženo - dobrá práce!

FB

